УДК 336.027
JEL O220; G210

Я. Ткаченко, канд. екон. наук, доц., докторант,
Академія фінансового управління

РОЗВИТОК ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНИ: РОЛЬ БАНКІВ

В статті розглядається діяльність іноземних та вітчизняних банків як основних учасників проектного фінансування. Зокрема, аналізуються умови проектного фінансування та причини низької активності банків у цій сфері в Україні.

Ключові слова: *банківські установи, проектне фінансування, форми забезпечення повернення позики, регрес*

Постановка проблеми. Появу та розвиток проектного фінансування традиційно пов'язують з інвестиційною активністю банків в енергетичній сфері, сфері транспортної інфраструктури, видобутком корисних копалин та розбудовою мережі мобільного зв'язку. Сьогодні проектне фінансування як різновид фінансування інвестиційних проектів, при якому велика частина повернення позикових коштів здійснюється за рахунок грошового потоку, який згенеровано безпосередньо проектом, уже зарекомендувало себе як досить успішний спосіб залучення коштів у розвинутих країнах. Зокрема, в межах Європейського Союзу в період з 1990 по 2010 роки було реалізовано 1452 проекти на загальну суму 272 млрд. євро. [1].

Тема проектного фінансування не є новою і для вітчизняних науковців, але в сучасних умовах серед методів фінансування вона набула іншого звучання. Визначальною особливістю проектного фінансування є поєднання всіх аспектів розробки, експертизи, фінансування та супроводження проекту. Переважно проектне фінансування отримало розповсюдження серед проектів, в будівництві та експлуатації яких зацікавлена держава. Участь держави у таких проектах отримала назву державно-проектне партнерство (ДПП). ДПП направлено на "реформування державної власності в цілях її більш органічного включення в систему ринкових відносин", являючи собою "альтернативу приватизації життєво важливих, які мають стратегічне значення об'єктів державної власності" [2]. Окрім зниження тиску на державний та місцеві бюджети, шляхом залучення коштів приватного партнера, такий альянс дає змогу використовувати більш ефективну систему менеджменту, що притаманна приватному сектору, та управляти інвестиціями зі значно більшою рентабельністю аніж

держава. Тому пошук шляхів підвищення ефективності співпраці держави та приватного бізнесу для розбудови соціально значущих проектів є найбільш актуальною проблемою сучасної економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальною основою розвитку проектного фінансування стали наукові праці Невіта П., Фабоцці Ф. та Фінерті Дж. Дослідженням проблем взаємодії держави та приватного бізнесу в світовій практиці та різних форм державно-приватного партнерства (далі – ДПП) займалося багато зарубіжних та вітчизняних науковців, зокрема, Е.Р.Йескомб, який зосередився на практичних аспектах проектного фінансування, не тільки охарактеризувавши проектні контракти та види ризиків, на які наражаються учасники проектів, але й деталізував фінансові інструменти. В цій сфері працюють також російські дослідники В. Г. Варнавський, И.Н.Крутова, В.А. Цвєтков. Серед вітчизняних науковців, що вивчали механізм застосування ДПП та досліджували теоретичні й мето-логічні засад впровадження проектного фінансування Г.О.Бардиш, Е.В.Жерновая, О.О. Ляхова, С.В.Науменкова, Т.В. Майорова, А.А. Пересада та ін.

У той же час, у вітчизняній економічній літературі питання розвитку та впровадження проектного фінансування залишаються розглянутими дещо однобоко. Насамперед йдеться про суттєві досягнення в дослідженні зарубіжного досвіду, теоретичних основ проектного фінансування та нормативно-правового поля, що регулює діяльність учасників в рамках проектного фінансування. Але подальшого дослідження вимагають питання застосування схем проектного фінансування українськими банками.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз розвитку проектного фінансування в Україні, зокрема діяльності іноземних та вітчизняних банків як основних суб'єктів фінансування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головну роль у здійсненні проектного фінансування відіграють банківські установи. На початкових етапах саме банки здійснюють експертизу проекту, оцінюючи доцільність його фінансування. І тут необхідно зазначити, що суттєвою відмінністю проектного фінансування є поняття "проект", яким оперують банки, вивчаючи можливість його окупності. Безпосередня оцінка проекту, а не фінансового стану позичальника, як при традиційному кредитуванні, зокрема і при інвестиційному кредиті, зміщує акценти з суб'єкта кредитування на об'єкт, відособлюючи інвестиційний проект від поточної діяльності його коштів. Часто для фінансування проектів банки ви-

користовують власні кошти; однак переважна більшість виступає у якості організаторів банківських консорціумів, залучаючи завдяки відомому бренду, кошти менш відомих та фінансово потужних банків. При цьому, для фінансування проектної компанії, як правило, організовують розміщення облігаційних позик та надання кредитів.

На початкових етапах розвитку проектного фінансування світовий ринок був поділений між обмеженою кількістю переважно американських, німецьких та японських банків. Однак пізніше, з розвитком нафто- та газовидобутку в Північному морі до них приєднались комерційні банки Великої Британії, Франції, Італії, Швейцарії та інших європейських країн. І уже на початку XXI сторіччя на ринку проектного фінансування сформувалася група найбільш впливових банків. Насамперед, до їх числа належать такі відомі американські банки як Citigroup та JP Morgan, а також ціла низка європейських банків – Deutsche Bank, BNP Paribas, Intesa, Credit Agricole тощо [3].

В даній статті більш детально зупинимось на діяльності банків, що в тій чи іншій мірі представлені в Україні.

Deutsche Bank – найбільший банківський концерн Німеччини, що заснований у 1870 році. Інвестиційну діяльність банк здійснює через компанію DWS Investments, займаючи 20-процентну частку цього ринку в Німеччині. Крім того, незважаючи на все більш складне ринкове середовище та зміни у нормативних актах ЄС, що обмежують здатність європейських банків до довгострокового проектного кредитування, Deutsche Bank продовжує фінансування проектів освоєння відновлюваних джерел енергії, в рамках стратегії боротьби з глобальною зміною клімату (у 2011 році Deutsche Bank уклав більш ніж 40 подібних договорів проектного фінансування) [4].

Починаючи з 1999 року Deutsche Bank здійснював проектне фінансування у сфері реалізації проектів з використання альтернативних джерел енергії в усьому світі. Зокрема, у Північній Америці Deutsche Bank є головним інвестором розвитку сонячної енергетики у США та піонером у сфері будівництва вітрових станцій у Квебеку (Канада). Загалом, у 2011 році Deutsche Bank збільшив свою частку на американському ринку на 33 %, у той час, коли кількість угод проектного фінансування тут скоротилася на 28%, зокрема завдяки участі у фінансуванні гучного проекту у сфері альтернативної енергетики "Desert Sunlight" (США, Каліфорнія) на суму 2,3

млрд. дол., який був названий "North America Solar Deal of the Year" за рейтингом журналу "Project Finance Magazine" [5].

У квітні 2012 року консорціум банків у складі: Deutsche Bank, BayernLB, Helaba Landesbank Hessen-Thüringen та KfW IPEX-Bank, – успішно завершив довгострокове фінансування наземної фотоелектричної станції у Канаро (Італія). Для її будівництва у червні 2011 року Deutsche Bank надав короткостроковий кредит у розмірі 83 млн. євро, що згодом був рефінансований у довгострокове проектне кредитування [4].

Щодо діяльності в Україні, Deutsche Bank не має власної філії та часток в українських банках, а представлений спільними з державою проектами по модернізації та реконструкції газотранспортної системи України. Зокрема, 11 грудня 2012 року ДК "Укртрансгаз" і Deutsche Bank підписали угоду щодо відкриття кредитної лінії в розмірі 53,5 млн. євро для реалізації проекту модернізації компресорної станції Бар газопроводу "Союз" [6]. Планується, що за кошти кредитної лини буде продовжений термін експлуатації газових компресорів ще на 15 років, знижені на 28% обсяги споживання паливного газу, а також підвищено коефіцієнт корисної дії газових компресорів.

Згідно з підписаною угодою період кредитування становить 10 років і 9 місяців. Німецькою стороною планується профінансувати 85% вартості проекту шляхом надання кредиту.

Для отримання кредиту українська сторона забезпечила його державними гарантіями і застрахувала в німецькому національному експортному кредитному страховому агентстві Euler Hermes Deutschland AG (Hermes). 28 листопада 2012 р. було прийнято відповідну Постанову Кабінету Міністрів України № 1139 про надання 560 млн. грн. держгарантій за проектом модернізації компресорної станції Бар газопроводу "Союз".

Італійська банківська група Intesa Sanpaolo, яка належить до числа найбільш активних гравців ринку проектного фінансування, представлена в Україні як власник стовідсоткового пакету акцій Публічного акціонерного товариства "ПРАВЕКС-БАНК". Останній відноситься до II групи із загальним обсягом активів 5 180 859 тис. грн. (станом на 1.01.2013 р.) [7]. Цікаво, що ПАТ "ПРАВЕКС-БАНК" на офіційному сайті взагалі навіть не анонсував проектне фінансування.

Credit Agricole Group (Креді Агріколь Груп) – одна з найбільших фінансових груп Європи. Група є лідером на ринку універсальних банківських послуг у Франції та активним гравцем на ринку проектного фінан-

сування. На ринку банківських послуг України Група представлена вже 18 років поспіль двома дочірніми банками: ПАТ "Креді Агріколь Банк" відноситься до II групи із загальним обсягом активів 13 175 745 тис. грн. (станом на 1.01.2013 р.) [7], що спеціалізується на обслуговуванні середніх корпоративних компаній, малого та середнього бізнесу та приватних осіб; філія "КІБ" ПАТ "Креді Агріколь Банк" (Корпоративний та Інвестиційний Банк Креді Агріколь) обслуговує сектор великих корпоративних компаній. На офіційному сайті банк не анонсував окремо проектне фінансування, виділивши тільки фінансування під гарантії іноземних експортних кредитних агенцій (COFACE, Hermes).

Діяльність BNP Paribas в Україні пов'язана з діяльністю ПАТ "Укрсиббанк", де BNP Paribas володіє майже 85% статутного капіталу. ПАТ "Укрсиббанк" належить до I групи банків та має обсяг активів 25 888 436 тис. грн. (станом на 1.01.2013 р.) [7]. Анонсуючи проектне фінансування на сайті, ПАТ "Укрсиббанк" гарантує індивідуальний підхід при розробці графіку та тривалий строк фінансування в залежності від виду проекту [16]. Іншої інформації банк не надає, що є свідченням або відсутності проектів, які реалізуються в рамках проектного фінансування, або закритістю такої інформації.

Проаналізуємо умови фінансування, пропонують на офіційних сайтах українські банки (табл.1).

Умови кредитування, що представлені в Табл.1, вказують на суттєві відмінності між класичним трактуванням проектного фінансування та тлумаченням, що його пропонують вітчизняні банки. Як уже зазначалося, основним забезпеченням зобов'язань позичальника при проектному фінансуванні виступає грошовий потік, що згенерований безпосередньо проектом. Та частина банків, зокрема ПАТ "Альфа-Банк", ПАТ "КРЕДОБАНК", як показують дані табл.1, звертають увагу переважно на баланс і надані позичальником гарантії. Тобто, включення до переліку послуг цих банків проектного фінансування здійснюється лише в маркетингових цілях.

Під проектним фінансуванням подається кредитування інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, про що свідчить обрана банками форма забезпечення кредиту, коли кредит надається під заставу устаткування, акцій, гарантій, поручительства. При використанні такої схеми облік коштів ведеться на балансі позичальника і не створюється окрема проектна компанія.

Таблиця 1

Умови фінансування, що пропонують вітчизняні банки

Назва банку	Форми забезпечення повернення позики	Умови фінансування		
		Термін фінансування, років	Мінімальна частка власних коштів ініціатора проекту,%	Мінімальний (максимальний) бюджет проекту, євро, дол., грн..
ПАТ "Піреус Банк МКБ"	за рахунок грошового потоку, який виробляється самим проектом	До 7 років	30% бюджету проекту	Відсутні дані (В.д.)
ПАТ "ОТП Банк"	за рахунок грошового потоку, генерованого проектом або активом проекту; або частково за рахунок активів, що не належать до проекту	До 7 років	30% бюджету проекту	Від 1,5 млн. євро
АТ "Укрексімбанк"	В.д.	До 5 років	В.д.	До 10 млн. дол. США (в рамках програми енергоефективності ЄБРР)
ПАТ "Кредитпромбанк"	В.д.	До 5 років	15% бюджету проекту	До 10 млн. дол. США (в рамках програми енергоефективності ЄБРР)
АТ "Сбербанк Росії"	В.д.	До 7 років	В.д.	В.д.
ПАТ "Альфа-Банк"	застава основних засобів, акцій підприємств, поручництва клієнтів Альфа-Банку	До 5 років	30% бюджету проекту	від 500 тис. дол. США
ПАТ "ВТБ Банк"	за рахунок майбутніх грошових потоків, що генеруються проектом	До 10 років	В.д.	від 25 млн.грн.
ПАТ "КРЕДОБАНК"	забезпеченням по кредиту виступає ліквідне майно позичальника (поручителя)	До 8 років	30% бюджету проекту	В.д.

Джерело: складено автором за матеріалами офіційних сайтів українських банків [8–15]

Грошовий потік як форму забезпечення кредиту пропонують лише ПАТ "ВТБ Банк", ПАТ "Піреус Банк МКБ" та ПАТ "ОТП Банк", що дає змогу створити відособлену самостійну проектну компанію, зміщуючи акценти в процесі оцінки з суб'єкта кредитування на об'єкт.

Крім зазначених у таблиці банків, інформацію про можливість надання проектного фінансування на своїх сайтах декларують також і такі банки як - АТ "Райффайзен Банк Аваль" [16] та ПАТ "УніКредит Банк" [16], але, нажаль, подана ними інформація носить загальний характер без мінімальної деталізації умов проектного фінансування, які вони пропонують.

Іншою суттєвою відмінністю при застосуванні схем проектного фінансування є відсутність права регресу на позичальника чи спонсорів проекту. Таким чином, у банку немає можливості перекласти ризик неуспішної реалізації проекту на іншого учасника інвестиційного процесу. Але більшість банків на своїх сайтах в основному розміщують інформацію про терміни фінансування, частку участі ініціатора проекту (позичальника) у проекті власними коштами проекту та мінімальний або максимальний термін кредиту. Питання регресу залишаються поза офіційною інформацією.

Забезпечення необхідної прозорості та якості розкриття інформації безпосередньо впливає на підвищення рівня довіри до банківських установ. Вперше у світовій практиці роботу з узагальнення та класифікації розрізненої інформації щодо діяльності банківських установ провели фахівці Служби рейтингів корпоративного управління міжнародного рейтингового агентства Standard & Poor's. В основі розробленої ними методології лежать принципи безперервного і добросовісного розкриття інформацій (відповідно до визначення Standard & Poor's) для публічних компаній, згідно з яким усі групи інвесторів і громадськості в цілому повинні своєчасно одержувати всю суттєву інформацію про діяльність банку.

Аналіз результатів дослідження, проведеного за методологією Standard & Poor's, свідчить, що рівень розкриття інформації з 50 найбільших українських банках у 2006 р. був відносно невисоким і складав у середньому близько 42% [20]. І в 2007 р. рівень формаційної прозорості вітчизняних банків залишався низьким, що понижує рівень довіри та перешкоджає подальшому інституційному розвитку банківського сектору України. Так, за оцінками аналітиків рейтингової агенції Standard & Poor's, середній рівень прозорості 30 найбільших українських банків складав лише 41%, що на один відсотковий пункт навіть менше, ніж у

2006 р. Найвищий показник – 64% – був у "Укрексімбанку", а друге місце посів "Райффайзен Банк Аваль" [20].

Поза офіційною, поки що, залишається інформація щодо розвитку проектного фінансування в цілому в Україні. Зокрема, НБУ окремо взагалі не здійснює моніторинг участі українських банків в проектному фінансуванні. Таке ставлення регулятора, можливо, пояснюється відсутністю терміну "проектне фінансування" в юридичному просторі. У прийнятій Правлінням Національного банку України Постанові № 23 від 25 січня 2012 р. було затверджено Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, де поняттю "проектне фінансування" відповідає термін "кредит під інвестиційний проект". У даному Положенні зміст цього терміну викладено у наступній редакції: " кредит під інвестиційний проект – довгостроковий кредит, наданий для реалізації інвестиційного проекту (крім інвестування кредитних коштів у такі об'єкти інвестиційної діяльності, як цінні папери, цільові грошові вклади, інтелектуальні цінності, майнові права), майбутні доходи за яким будуть джерелом повернення кредиту" [21].

Зважаючи на те, що кредити під інвестиційні проекти є значними за обсягами та без права регресу, то загальноприйнятою світовою практикою стала організація спеціальних синдикатів банків, об'єднання яких дає можливість зменшити навантаження, а, значить, і ризики, на окрему установу. Тому, теоретично, відповідно до Закону України "Про банки і банківську діяльність" українські банки можуть брати участь в проектному фінансуванні через створення банківських груп та банківських холдингових компаній, якщо переважна діяльність у групі є банківською. Тобто, якщо сукупне середньоарифметичне значення активів банків (банку) – учасників (учасника) банківської групи за останні чотири звітних квартали становить 50 і більше відсотків сукупного розміру середньоарифметичних значень активів усіх фінансових установ, що входять до цієї групи, за цей період [22]. Такі об'єднання дають значно більші інвестиційні можливості, аніж може собі дозволити український банк.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Більшість банківських установ світу спрямовують все більше коштів на кредитування інвестиційних проектів. Така ситуація обумовлена не тільки можливістю для банків отримати більший прибуток, а й поліпшити власний імідж на світовому фінансовому ринку.

Розвиток світових фінансових ринків, прихід зарубіжних гравців, що спеціалізуються на проектному фінансуванні на вітчизняний ринок банківських послуг, а також загальне зростання капіталізації української банківської системи призвели до появи нової банківської послуги - проектного фінансування. Даний вид банківських послуг в Україні є відносно новим банківським продуктом. У чистому вигляді його пропонує обмежене коло банків, хоча на своїх офіційних сайтах більшість українських банківських установ позиціонують себе як активні учасники ринку проектного фінансування, помилково називаючи послуги з кредитування проектів проектним фінансуванням.

Перш за все, проектне фінансування оперує поняттям "проект", тоді як при інвестиційному чи комерційному кредитуванні ключовим є поняття "позичальник". Отже, в центрі уваги знаходиться не кредитоспроможність позичальника, а оцінка перспектив успішної реалізації проекту.

Активність банківських установ на ринку проектного фінансування України поки що залишається низькою. Серед причин такої ситуації необхідно, перш за все, назвати зовнішні чинники: незадовільні темпи ринкових перетворень, низький рівень розвитку реального сектору економіки, слабкий і недостатньо прозорий фінансовий стан значної кількості підприємств, слабка інфраструктура фондового ринку, невизначеність щодо ринку землі, низький рівень захисту прав кредиторів, а також високий ризик країни. Не вирішеними залишаються юридичні питання, котрі регламентують діяльність банків в рамках проектного фінансування. До внутрішніх проблем розвитку проектного фінансування слід віднести недостатній рівень капіталізації та ліквідності банків, й низьку якість управління ризиками. В останні два роки діяльність багатьох фінансових установ була сфокусована виключно на проблемних позиках і необхідності формування резервів під ці позики. Саме резерви в більшості випадків і стали причиною негативних фінансових результатів багатьох банків. Однак, не зважаючи на це, можемо констатувати, що розвиток проектного фінансування в країні, особливо це стосується ДПП проектів, все більше набирає темпи, що обов'язково призведе і до активізації діяльності банків як основних учасників даного ринку.

Література:

1. Развитие государственно-частного партнерства в странах ЕС и России [Електронний ресурс] //Инициативи XXI века: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.ini21.ru/?id=1231– Назва з екрану.

2. Варнавский В. Г. Партнерство государства и частного сектора: формы, проекты, риски. М.: Наука, 2005. С. 5; Варнавский В. Г. Государственно-частное партнерство в России: проблемы становления // Отечественные записки. 2004. N 6. С. 172.

3. Йескомб Э.Р. Принципы проектного финансирования [Текст] / Йескомб Э.Р.; пер. с англ. И.В.Васильевской/ Под общ. Ред. Д.А.Рябих. – М.: Вершина, 2008. – 488 с.

4. Офіційний сайт Deutsche Bank : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.banking-on-green.com/en/content/sustainability_in_our_businesses/project_finance.html

5. Офіційний сайт видання "Project Finance Magazine" : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.projectfinancemagazine.com/SearchResults.html?Keywords=Deutsche+Bank&OrderType=1&DisplaySearchTerms=true

6. Офіційний сайт ДК "Укртрансгаз" : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.utg.ua/ru/default/deutsche-bank-видав-"укртрансгазу"-кредит-535-млн-є/

7. Офіційний сайт НБУ : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=366149

8. Офіційний сайт ПАТ ВТБ Банк [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.vtb.com.ua/corporate/lending/financing_projects/

9. Офіційний сайт ПАТ "Піреус Банк МКБ" [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.piraeusbank.ua/ua/project_financing.html

10. Офіційний сайт ПАТ "ОТП Банк" [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.otpbank.com.ua/big-corporate/large-corporate-clients/products-financing/project-financing.php

11. Офіційний сайт Державний експортно-імпортний банк України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.eximb.com/ukr/corporate/loans/investment/

12. Офіційний сайт ПАТ "Кредитпромбанк" [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.kreditprombank.com/ua/corporate/financing/project

13. Офіційний сайт АТ "Сбербанк Росії" [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://ua.sberbank.ua/korporativnym-klientam/finansirovanie-proektov-i-stroitelstva/proektnoe-finansirovanie/

14. Офіційний сайт ПАТ "КРЕДОБАНК" [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://kredobank.com.ua/for_medium_and_huge_corporations/credit_service/invest_project_invest/7773.html

15. Офіційний сайт ЗАО Альфа-Банк [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.alfabank.com.ua/uk/corporate/financing/project/

16. Офіційний сайт АО "Укрсиббанк" [Електрон. ресурс]. – Режим доступа: https://corporate.ukrsibbank.com/ua/financing/credit_operations/project_financing/

17. Офіційний сайт АО "Райффайзен Банк Аваль" [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.aval.ua/corporate/finbizn/invest_fin/projectfin/

18. Офіційний сайт ПАТ "УніКредит Банк" [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.unicreditbank.com.ua/view.corporate_project/

19. Офіційний сайт ПАТ "Укрсоцбанк" [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://ru.unicredit.com.ua/ccloans/view/9/

20. Науменкова С.В., Міщенко С.В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури: монографія. – К.: Університет банківської справи, Центр наукових досліджень Національного банку України, 2009. – 384 с. С.175.

21. Постанова № 23 від 25 січня 2012 р. Правлінням Національного банку України про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12/page

22. Закон України Про банки і банківську діяльність [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page

References:

1. Razvytye hosudarstvenno-chastnoho partnerstva v stranakh ES y Rossyy [Elektronnyy resurs] //Ynytsyatyvu XXI veka: [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.ini21.ru/?id=1231– Nazva z ekranu.

2. Varnavskyy V. H. Partnerstvo hosudarstva y chastnoho sektora: formu, proektu, rysky. M.: Nauka, 2005. S. 5; Varnavskyy V. H. Hosudarstvenno-chastnoe partnerstvo v Rossyy: problemu stanovlenyya // Otechestvennue zapysky. 2004. N 6. S. 172.

3. Yeskomb Э.R. Pryntsypu proektnoho fynansyrovanyya [Tekst] / Yeskomb Э.R.; per. s anhl. Y.V.Vasyl'evskoy/ Pod obshch. Red. D.A.Ryabukh. – M.: Vershyna, 2008. – 488 s.

4. Ofitsiynyy sayt Deutsche Bank : [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.banking-on-green.com/en/content/sustainability_in_our_businesses/project_finance.html

5. Ofitsiynyy sayt vydannya "Project Finance Magazine" : [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.projectfinancemagazine.com/Search-Results.html?Keywords=Deutsche+Bank&OrderType=1&DisplaySearchTerms=true

6. Ofitsiynyy sayt DK "Ukrtrans·haz" : [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.utg.ua/ru/default/deutsche-bank-vydav-"ukrtrans·hazu"-kredyt-535-mln-ye/

7. Ofitsiynyy sayt NBU : [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=366149

8. Ofitsiynyy sayt PAT VTB Bank [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.vtb.com.ua/corporate/lending/financing_projects/

9. Ofitsiynyy sayt PAT "Pireus Bank MKB" [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.piraeusbank.ua/ua/project_financing.html

10. Ofitsiynyy sayt PAT "OTP Bank" [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.otpbank.com.ua/big-corporate/large-corporate-clients/products-financing/project-financing.php

11. Ofitsiynyy sayt Derzhavnyy eksportno-importnyy bank Ukrayiny [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.eximb.com/ukr/corporate/loans/investment/

12. Ofitsiynyy sayt PAT "Kredytprombank" [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.kreditprombank.com/ua/corporate/financing/project

13. Ofitsiynyy sayt AT "Sberbank Rosiyi" [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://ua.sberbank.ua/korporativnym-klientam/finansirovanie-proektov-i-stroitelstva/proektnoe-finansirovanie/

14. Ofitsiynyy sayt PAT "KREDOBANK" [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://kredobank.com.ua/for_medium_and_huge_corporations/credit_service/invest_project_invest/7773.html

15. Ofitsiynyy sayt ZAO Al'fa-Bank [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.alfabank.com.ua/uk/corporate/financing/project/

16. Ofitsiynyy sayt AO "Ukrsybbank" [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupa: https://corporate.ukrsibbank.com/ua/financing/credit_operations/project_financing/

17. Ofitsiynyy sayt AO "Rayffayzen Bank Aval'" [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.aval.ua/corporate/finbizn/invest_fin/projectfin/

18. Ofitsiynyy sayt PAT "UniKredyt Bank" [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.unicreditbank.com.ua/view.corporate_project/

19. Ofitsiynyy sayt PAT "Ukrsotsbank" [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://ru.unicredit.com.ua/ccloans/view/9/

20. Naumenkova S.V., Mishchenko S.V. Rozvytok finansovoho sektoru Ukrayiny v umovakh formuvannya novoyi finansovoyi arkhitektury: monohrafiya. – K.: Universytet bankivs'koyi spravy, Tsentr naukovykh doslidzhen' Natsional'noho banku Ukrayiny, 2009. – 384 s. S.175.

21. Postanova № 23 vid 25 sichnya 2012 r. Pravlinnyam Natsional'noho banku Ukrayiny pro zatverdzhennya Polozhennya pro poryadok formuvannya ta vykorystannya bankamy Ukrayiny rezerviv dlya vidshkoduvannya mozhlyvykh vtrat za aktyvnymy bankivs'kymy operatsiyamy [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12/page

22. Zakon Ukrayiny Pro banky i bankivs'ku diyal'nist' [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page

Надійшла до редколегії 27.02.14

Ткаченко Я.С., канд. экон. наук, доц., докторант,
Академия финансового управления

РАЗВИТИЕ ПРОЕКТНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В УКРАИНЕ: РОЛЬ БАНКОВ

В статье рассматривается деятельность иностранных и отечественных банков как основных участников проектного финансирования. В частности, анализируются условия проектного финансирования и причины низкой активности банков в этой сфере в Украине.

Ключевые слова: *банковские учреждения, проектное финансирование, формы обеспечения возврата займа, регресс*

Tkachenko S., Ph.D., associate professor, doctoral
Academy of Financial Management

DEVELOPMENT PROJECT FINANCING IN UKRAINE: THE ROLE OF BANKS

Most banks in the world direct more funds for lending to investment projects. This situation is due not only to the ability of banks to make higher profits, but also to improve their own image in the global financial market. The activity of foreign and domestic banks as the main participants of project financing is under consideration of the article. In particular, his article analyzes reasons of the low activity of banks in this sector and conditions of project finance in Ukraine.

Keywords: *bank, project financing, forms of repayment, regression.*